

Till
Skolverket

Idéburna Skolors Riksförbunds yttrande angående Skolverkets förslag till ändring av förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan.

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

ISR tillstyrker förslagen som handlar om att förstärka förskolans arbete med rörelse och högläsning.

ISR tillstyrker även de skrivningar som har att göra med att förskollärares uppdrag tydliggörs kring val av lärverktyg.

ISR vill uttrycka oro för att det kompensatoriska uppdraget som förskolan har, riskerar att bortprioriteras när det gäller barns digitala kompetens. ISR vill uppmärksamma att det finns en risk att det som fungerar som hjälpmedel för barn med särskilda behov kan väljas bort om förskolor inte ska använda digitala lärverktyg alls. Vi ser också en fara i att digital kompetens försvinner från förskolor som inte prioriterar kompetensutveckling inom digitalisering och digitala verktyg, om skrivningarna helt försvinner ur läroplanen.

Bakgrund och motiv till ISR's yttrande

Skolverket har på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag på ändringar i läroplanen för förskolan (SKOLFS 2018:50), som innebär att det inte ska finnas krav på att använda digitala verktyg i förskolan. I uppdraget ingår även att ta fram förslag på ändringar som innebär att förskolan i huvudsak ska vara skärmfri och att användandet av digitala lärverktyg ska ske med ett tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde.

Enligt det förslag som Skolverket tagit fram är formuleringar ändrade i Lpfö18, så att det framgår att det inte ska vara obligatoriskt att använda digitala verktyg i förskolan. Myndigheten tydliggör också i förslaget att det är förskollärarens ansvar att värdera och välja både arbetssätt och lärverktyg, utifrån det krav som redan finns på att verksamheten ska bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Utöver förändringar kring digitala verktyg föreslår Skolverket också att förskolans arbete med rörelse och högläsning förstärks.

Av konsekvensutredningen framgår att Skolverket tagit till sig av bland annat ISRs uppmaning att låta professionen ansvara för val av lärverktyg och metoder. Man understryker flera gånger att man velat stärka förskollärarens autonomi och att ansvaret för val av metod ligger på dem. Man visar också på de negativa konsekvenser som ISR och Sveriges Lärare påpekade under samrådet, som har med likvärdighet och det kompensatoriska uppdraget att göra, däremot presenteras inga lösningar på det problemet.

Det framkommer också tydligt att Skolverket lyssnat på de röster som framhåller att användandet av digitala verktyg kan vara bra för att aktivera barn och skapa inflytande och delaktighet när det används på rätt sätt. Ett passivt användande av läsplattor ska inte användas och för att ytterligare visa på vikten av rörelse i motsats till detta, förstärks av skrivningarna gällande det. Detta tycker ISR är bra.

Skolverket har tydliggjort förskollärarens ansvar för att välja lärverktyg, vilket är bra. Samtidigt har man strukit alla skrivningar där "digitala verktyg" ingår. Det finns inga förslag på åldersindelade föreskrifter, så som det ursprungligen såg ut - vilket också är bra. Där har man förstått att det får alltför stora konsekvenser för hur verksamheten kan organiseras och man poängterar vikten av att rektor kan avgöra vilken typ av gruppammansättningar man vill ha på förskolan och ta hänsyn till olika pedagogiska inriktningar som har betydelse för hur man vill arbeta.

Farhågan kring det kompensatoriska uppdraget kvarstår. De förskolor som har kommit långt med sitt arbete med digitalisering kommer med de nya skrivningarna kunna fortsätta med detta och göra väl avvägda professionella val av lärverktyg. De förskolor som inte har ett väl utarbetat arbetssätt kring detta, kommer sannolikt att avstå från att satsa på detta, när det inte är obligatoriskt. Skolverket poängterar att det kommer att krävas utbildning för pedagoger för att kunna göra kunskapsbaserade val av lärverktyg och det finns en stor farhåga att detta inte blir särskilt högt prioriterat på de förskolor där kunskapen saknas. Att välja digitala verktyg som ett led i kreativa lärprocesser tex, kräver kunskap om detta och det är sannolikt att man, i och med avsaknad av sådana skrivningar i läroplanen, inte kommer att prioritera den kunskapen hos pedagogerna. Den digitala kompetensen bland utbildade pedagoger är fortfarande väldigt varierande, vilket kommer att avspeglas i verksamheten. ISR delar oron kring att detta kan leda till negativa konsekvenser för barn i behov av särskilt stöd, där det finns stöd i forskning att digitala verktyg kan gynna lärandet och delaktigheten.

Skolverket väljer att lägga till rörelse och högläsning till uppdraget. Det är bra att poängtera dessa delar ytterligare. Det är också bra att förskollärarens roll som ansvarig för att ta professionella beslut rörande den pedagogiska verksamheten lyfts fram ytterligare. Det kan ses som ett sätt att stärka professionen. Dock finns det redan tydligt uttalat i läroplanen och frågan är varför man behöver förtydliga detta just i fråga om val av lärverktyg.

Att val av lärverktyg ingår som en självklar del av förskollärarens kompetens är givet även utan dessa tillägg. Däremot är det problematiskt att helt och hållet stryka alla skrivningar om digitala lärverktyg. ISR ställer sig bakom att digitala lärverktyg ska användas med försiktighet i förskolan och att lek, rörelse, interaktion med barn och pedagoger, är basen i utbildningen. Passiv användning av digitala verktyg bör inte användas alls, det finns inget pedagogiskt mervärde i det.

Däremot finns det, framför allt för de äldre barnen i förskolan, tydliga fördelar med att använda digitala lärverktyg, som ett av många lärverktyg. Skrivningarna ger fortfarande möjlighet att använda digitala verktyg efter väl avvägda professionella beslut, vilket är bra, men risken är uppenbar att det leder till bristande likvärdighet mellan olika förskolor, vilket riskerar att leda till att en del barn är väl rustade för det digitala samhället medan andra inte är det alls. Det finns gott om evidens numera för att skärmar i sig inte leder till lärande i särskilt hög utsträckning, ibland att det till och med är sämre än att använda böcker och analoga lärverktyg. Men det går inte att bortse från att vi lever i en alltmer digitaliserad värld och barnen behöver få möjlighet att närma sig detta tillsammans med kloka pedagoger som använder sig av dessa möjligheter när det gynnar delaktighet och stimulerar lärandet.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander, ordförande

Maria Nordheden-Gard, Styrelseledamot

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se